

Talousarvio 2023 – Taloussuunnitelma 2024-2025

Talousarvioasiakirja 2023

Talousarvioasiakirja käsittää kymmenen lukua sekä liiteosan. Asiakirja muodostuu toimitusjohtajan katsauksesta, yleisperusteluista, strategisesta osuudesta, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osuudesta, sitovista tavoitteista, talousarvioehdotuksesta, ydin- ja konsernipalvelujen ja tytäryhtiöiden sitovista tavoitteista ja tunnusluvuista sekä päätösesityksistä. [Liite 1. Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2024–2025 asiakirja](#)

Liiteosassa esitetään hoitopalveluiden tuotteistuksen ja hinnoittelun periaatteet, kapitaatioperusteiset erät hyvinvointialueittain eriteltynä kunnittain: potilasvakuutus (jäsenmaksuosuus), päivystysapu (jäsenmaksuosuus), ensihoito, lääkärihelikopteritoimintaan liittyvä lääkinnällinen hoito, myrkytystietokeskus, hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus sekä muut kehykseen sisältyvät erät terveyskeskuspäivystys- ja hoitopäivät. Lisäksi liiteosassa esitetään hyvinvointialuekohtaiset TAE 2023 laskutustiedot eriteltynä kunnittain sekä euroa per asukas yhteenveto. Liiteosa sisältää myös tiedot suunnitellusta henkilöstömäärästä ja henkilötyövuosista ydin- ja konsernipalveluyksiköittäin, suunnitelman mukaiset poistojen perusteet vuodelle 2023 sekä talouden tasapainottamisohjelman. [Liite 2. Talousarvio 2023 liiteosa](#)

Yleistä

Talousarviossa määritellään kuntayhtymän taloussuunnittelukauden tavoitteet ja esitetään ne voimavarat, jotka ovat käytettävissä tavoitteiden saavuttamiseksi sekä ne investoinnit, joilla tuetaan tavoitteiden saavuttamista sekä ohjataan sairaaloiden toimintaprofilia, määrää, laatua ja sijaintia. Talousarviossa asetetuilla tavoitteilla ohjataan HUS-konsernin, ydin- ja konsernipalvelujen sekä tytäryhtiöiden toimintaa ja taloutta sekä toteutetaan strategiaa. Taloussuunnitelma on tehty vuosille 2023–2025 ja investointien osalta myös vuodelle 2026.

HUS-yhtymähallitus puolestaan vahvistaa ydin- ja konsernipalvelujen käyttösuunnitelmat HUS-yhtymäkokouksen hyväksytyä yhtymän talousarvion.

Strategia

HUSin strategia

Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen uudistus on Suomen historian suurin hallinnollinen ja palvelurakenteellinen muutos. Sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 alkaen toimintansa aloittaville hyvinvointialueille. Uusimaa poikkeaa jatkossa muusta maasta ja ns. Uudenmaan erilliskäytössä yhden hyvinvointialueen sijaan Uudellemaalle muodostetaan neljä hyvinvointialuetta. Lisäksi Helsingin kaupunki vastaa omista sote-palveluistaan. HUS vastaa edelleen erikoissairaanhoidon ja vaativan erikoissairaanhoidon järjestämisestä. HUSin omistajapohja muuttuu kunnilta hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille ja HUS kuntayhtymän toiminta päättyy ja tilalle perustetaan HUS-yhtymä. Jatkossa sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitus tulee valtiolta hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille.

Nykyinen HUS strategia on laadittu vuosille 2020-2024, mutta HUS kuntayhtymän muuttuessa HUS yhtymäksi on strategian päivitys aloitettu. Työolobarometri 2021, mukaan vastaajista 93 % tuntee HUSin arvot, jotka on tarkoitus strategiapäivityksessä säilyttää sellaisenaan mission kanssa.

Strategiset muutosvoimat

Strategisten muutosvoimien tarkastelu on oleellinen osa tulevaisuuden pohdintaa ja ovat usein useista ilmiöistä koostuvia kehityssuuntia, joilla on laajat muutoksen kaaret. Yhteiskuntaamme vaikuttaa viisi keskeisintä muutosvoimaa, jotka ovat:

1. Ekologisella jälleenrakentamisella on kiire.
2. Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu.
3. Verkostomainen valta voimistuu.
4. Teknologia sulautuu kaikkeen
5. Talousjärjestelmä etsii suuntaansa.

HUSin arvot

HUSia johdattavat eteenpäin *arvot*, joita ovat

1. edelläkävijyys,
2. yhdenvertaisuus, ja
3. kohtaaminen.

Strategiset päämäärät

Strategian päivitysprosessi on parhaillaan käynnissä ja alustavan toimintaympäristöanalyysin perusteella strategisina painopisteinä tulevat mitä todennäköisimmin olemaan asiakaskokemus, henkilöstökokemus, yhdyspintayhteistyö ja jatkuva parantaminen ja uudistuminen.

HUS-yhtymätasoinen toiminnan ja talouden tavoiteasetanta

Sosiaali- ja terveys- sekä pelastuspalveluiden (sotepe) uudistus on Suomen historian yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Poikkeuksena on Helsingin kaupunki, jolla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Lisäksi osana ns. Uudenmaan erillisratkaisua HUS-yhtymällä on erikseen säädetty järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon liittyvistä tehtävistä omalla alueellaan. Lisäksi HUSiin on valtakunnallisesti keskitetty Suomen vaativin erikoissairaanhoido. HUS-yhtymä perustettiin 28.4.2022, joka jatkaa HUS-kuntayhtymän toimintaa uusien omistajien alaisuudessa, samalla y-tunnuksella 1.1.2023 alkaen.

Uudenmaan alueella on Helsingin kaupungin lisäksi neljä hyvinvointialuetta Itä-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Länsi-Uusimaa ja Vantaa-Kerava. Uusina kuntina Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyvät Myrskylän ja Pukkilan kunnat.

HUS-yhtymän taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talouden suunnittelun lähtökohdista ovat strategiassa HUS-yhtymälle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoitujen talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön kehitys, taloussuunnittelukauden kustannustason muutos sekä muut toimintaympäristön muutokset. Talousarviossa määritellään HUS-yhtymän taloussuunnittelukauden tavoitteet ja esitetään ne voimavarat, jotka ovat käytettävissä tavoitteiden saavuttamiseksi sekä ne investoinnit, joilla tuetaan tavoitteiden saavuttamista sekä ohjataan sairaaloiden toimintakapasiteetin määrää, laatua ja sijaintia.

Taloussuunnitelma laaditaan HUS-yhtymässä kolmeksi vuodeksi. Investointien osalta taloussuunnittelukausi on muista osa-alueista poiketen neljä vuotta eli vuodet 2023 – 2026.

Rahoitusmallin muutosten myötä sekä valtionohjauksen kautta HUS-yhtymän omistajaohjauksen tulevat jatkossa tiivistymään merkittävästi. Erityisesti tämä näkyy HUS-yhtymän toimintaan liittyvässä talouden liikkumavarassa.

Talousarvion sitovat tavoitteet

HUS-yhtymäkokoukseen nähden sitovat tavoitteet muodostuvat neljästä taloudellisesta tavoitteesta: jäsenlaskutuksen kehitys, ydin- ja konsernipalvelujen investointien yhteismäärä kaikki rahoitusmuodot sekä pitkäaikaisen lainakannan enimmäismäärä tilikauden lopussa.

HUS-yhtymän sitovien tavoitteiden yhteenveto

Sitovat tavoitteet (1 000 euroa/%)	TP 2021	TA 2022	ENN 2022	TAE 2023	Muutos-% TAE 2023/ ENN 2022	Muutos-% TAE 2023/ TA 2022	Muutos-% TAE 2023/ TP 2021
Jäsenlaskutuksen kehitys *) ***)	1 886 986	2 065 121	1 946 537	2 101 389	8,0 %	1,8 %	11,4 %
Tilikauden tulos	15 022	0	-136 144	0			
Investoinnit **)	249 963	287 710	275 225	259 870	-5,6 %	-9,7 %	4,0 %
Rahoitus/pitkäaikaisen lainakannan enimmäismäärä vuoden lopussa	733 980	905 742	865 742	1 036 188	19,7 %	14,4 %	41,2 %

*) TP 2021 ja ENN 2022 eivät sisällä Myrskylää ja Pukkilaa

**) TAE 2023 alkaen kaikki rahoitusmuodot (Valtioneuvoston "Opas hyvinvointialuiden investointisuunnitelman laadintaan" mukaisesti) Sitovuusaste TP 2021-ENN 2022 HUS-kuntayhtymän taseeseen aktivoidut investoinnit.

***) Vuoden 2022 osalta tilikauden alijäämä tullaan tasaamaan jäsenmaksuosuuden kautta, jolloin maksuosuuden kokonaisuromääräksi ennakoidaan 1 988 milj. euroa. Tähän verrattuna maksuosuuden ennakoidaan kasvavan **14,7 milj. euroa**, 0,7 % (TAE 2023 vs. TP ENN 2022).

Tulevalle kolmen vuoden taloussuunnittelukaudelle 2023–2025 tavoitteeksi asetetaan tasapainoinen talous.

Tytäryhtiöille asetettavat sitovat tavoitteet

HUS-yhtymän yhtymäkokous asettaa toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita HUSin tytäryhtiöille pois lukien asunto-osakeyhtiöt. HUSin omistajaohjauksesta vastaavat henkilöt pitävät em. yhtiöiden johdon kanssa omistajaohjaukseen liittyviä seurantakokouksia kaksi kertaa vuodessa, joissa arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista. Lisäksi konsernijaosto seuraa tytäryhtiöiden tilikauden tuloksen ja omavaraisuuden kehittymistä säännöllisesti. Sidosyksikköasemassa toimivien tytäryhtiöiden tavoitteissa huomioidaan HUSin tulosalueiden toiminnalliset vaatimukset tytäryhtiöiden tuottamille palveluille. Tytäryhtiöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on esitetty alla olevassa taulukossa:

Tytäryhtiö	Tulostavoite	Muu tavoite
HUS-Kiinteistöt Oy	nolla euroa	≥ 2 % tuottavuus Hankkeiden vuotuisen maksuohjelman ja toteuman pitävyys
Orton Oy	positiivinen	Oman pääoman tuotto positiivinen
Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy	positiivinen	≥ 2 % tuottavuus
HYKS-instituutti Oy	nolla euroa	Tutkimusten määrä ≥ 2022

Tuotteistus, hinnoittelu ja laskutuskäytännöt

HUS-yhtymän perussopimuksen mukaan yhtymän palveluista ja niiden hinnoitteluperiaatteista määrätään yhtymäkokouksen hyväksymässä talousarviossa. Yhtymähallitus vahvistaa sairaanhoidollisten palveluiden hinnat talousarviossa määrättyjen perusteiden mukaisesti.

Tuotteistuksen tavoitteena on luoda järkeviä, kustannuksiltaan homogeenisia hoitokokonaisuuksia. Tuotteistusta käytetään hyvinvointialueiden palvelusuunnittelussa sekä yhtymän yksiköiden toiminnan suunnittelussa ja seurannassa. Hyvinvointialueiden ja muiden maksajien palvelujen käyttö raportoidaan tuotekohtaisesti.

HUS-yhtymän hoitopalveluiden tuotteistus perustuu NordDRG-, hoitopäivä- ja avohoitokäyntituotteisiin sekä sähköisiin etäasiointipalveluihin, muihin palveluihin ja kapitaatilaskutukseen perustuviin palveluihin. Lisäksi suoritehinnaston mukaisia välisuoritteita voidaan myydä erillisinä tai pakeoituina palveluina.

HUS-yhtymän jäsenhyvinvointialueilta laskutetaan talousarviossa vahvistettu tulokehys. Kehys sisältää varsinaisen erikoissairanhoidon palvelutuotannon (ns. jäsenmaksuosuus) lisäksi kapitaatiooperusteisesti veloitettavat palvelut sekä yhteispäivystysten erilaiset tk-tuotteet. Tammikuussa ja kesäkuussa laskutetaan 2/12 osaa koko vuoden vahvistetusta kehyksestä ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä.

Mikäli kehystä ja siihen sisältyvää tuotekohtaista palvelusuunnitelmaa muutetaan kesken vuoden, muutetaan myös kuukausittain perittävää maksua siten, että kalenterivuoden aikana tulee perityksi kehysten mukainen summa. HUS-yhtymän jäsenten palveluiden toteutunutta käyttöä ja kustannuksia seurataan kuukausittain tuotteistuksen ja hinnoittelun periaatteiden mukaisesti ja välisuoritehinnastoissa vahvistettujen hintojen perusteella.

Jäsenten kehysten mukainen laskutus tasataan tilikauden päättyessä. Tasauksessa HUS-yhtymä hyvittää jäseniä, joiden toteutunut palveluiden käyttö on pienempi kuin talousarviossa suunniteltu ja perii kehysten täydennystä jäseniltä, joiden toteutunut palvelukäyttö on suurempi kuin talousarviossa suunniteltu. Tasaus ei vaikuta jäseniltä perittävän kehysten kokonaissummaan.

Muita hyvinvointialueita sekä muita maksajia laskutetaan tuotteistettujen palveluiden toteutuneen käytön mukaisesti kuukausittain. Potilasvakuutus veloitetaan HUS-yhtymän jäseniltä kapitaatioperusteisesti osana kehystä. Potilasvakuutuksen kustannuksia ei ole huomioitu HUSin hinnastohinnoissa ja niiden osuus huomioidaan muiden maksajien laskutuksessa laskutuskertoimella.

Laskutuskehys Helsingille ja Uudenmaan hyvinvointialueille

Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden HUS:lle kohdentava määräraha koostuu nk. jäsenmaksusuudesta, kapitaatioperusteisista eristä sekä yhteispäivystysten terveystietokeskuspäivystyskäynneistä ja -hoitopäivistä. Yllä kuvatuilla laskentaperiaatteilla lasketaan jäsenmaksusuuden kasvu, joka ei sisällä erillistä määrärahaa poistojen ja nettorahoituskulujen kasvulle. Kehykseen sisältyviä kapitaatioperusteisia eräiä ovat (ensihoito, Myrkytystietokeskus, Lääkärihelikopteritoiminta sekä hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus). Lisäksi jäsenmaksusuuteen sisältyy kapitaatioperusteisista eristä potilasvakuutus ja päivystysapu.

Siirtymätasauksen asteittainen väheneminen sekä palvelutarpeen huomioiminen vuodesta 2025 eteenpäin 80 prosenttisesti merkitsee tuottavuuden parantamistarvetta Helsingille sekä Uudenmaan hyvinvointialueille että HUS:n järjestämissä ja tuottamissa palveluissa. Tämän vuoksi HUS:lle asetetaan 1 % tuottavuusvaade.

Kehyksen euromääräinen tarkastelu

HUSin talousarvion kehys on laskettu seuraavasti:

- Lähtölukuna on HUSin laskutus TP 2021 ja TA 2021 sisältäen alla olevat erät
 - Erikoissairaanhoidon laskutus = jäsenmaksusuus (sisältäen kapitaatioperusteisista eristä potilasvakuutuksen ja päivystysavun)
- Kapitaatioperusteiset erät
 - Ensihoito
 - Myrkytystietokeskus
 - Lääkärihelikopteritoiminta
 - Hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus
- Yhteispäivystysten perusterveydenhuollon tasoiset palvelut
 - Terveystietokeskuspäivystys
 - Terveystietokeskushoitopäivä
 -

Edellä mainittu laskutuksen keskiarvo suhteutetaan (%) Manner-Suomen kuntien yhteenlaskettujen siirtyvien sote-kustannuksien TP 2021 ja TA 2022 keskiarvoon (20,4 mrd. euroa). Näin saaduilla laskutuksen osuusprosentteilla kerrotaan Valtiovarainministeriön rahoituslaskelmien siirtyvät sote-kustannukset 2022 tasossa (20,7 mrd. euroa). Edellä mainituilla periaatteilla laskien HUSin pohjaluvuksi saadaan 2 019 milj. euroa. Laskelmissa ei ole huomioitu VM:n syksyllä julkaisemia TP 2021 lukujen tarkennuksia.

Summaa korotetaan kustannustason muutoksella (47,7 milj. euroa), sekä Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kuntakohtaisilla ikäryhmäkohtaisilla väestönkasvun vaikutuksilla (22,3 milj. eurolla), yhteensä 70,0 milj. euroa.

- Toimintakulujen kasvu perustuu hyvinvointialueiden hintaindeksihin
 - Palkat ja palkkiot 2,51 % (ansiotasoindeksi)
 - Henkilösivukulut 3,43 % (hyvinvointialueyönantajan sosiaaliturvamaksu)
 - Palvelujen ostot, Aineet tarvikkeet ja tavarat, Avustukset ja Muut toimintakulut 2,1 %
(kuluttajahintaindeksi)
- Väestönkasvun vaikutus on laskettu kuntakohtainen ikäryhmittäinen väestönmuutos x euroa/asukas 2023 (euroa/asukas 2022 * HUSin kustannusrakenteen mukainen kustannustason muutos edellä kuvatuilla indekseillä laskettuna 2,41 %)
- HUSin yhtymähallitus päätti 17.10.2022 pitämässään kokouksessa korottaa jäsenmaksuosuutta 9 milj. eurolla, joka vastaa 1/3 Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden syksyllä 2022 saamasta 27 milj. euron lisärahoituksesta

Laskelmaan on sisällytetty 1 % tuottavuustavoite = -1 % x pohjaluku 2 019 milj. euroa = -20,2 milj. euroa. Tuottavuustavoite vaaditaan jatkossa myös kapitaatioperusteisista eristä.

Edellä mainittuja eriä korotetaan kapitaatioperusteisen erien sekä terveyskeskuspäivystyksen ja -hoitopäivien TAE 2023 vs. TA 2022 muutoksella, yhteensä 8,6 milj. euroa.

Keohy pitää sisällään Siltasairaalan toiminnallisen muutoksen, 14,5 milj. euroa. Siltasairaalan toiminnallisesta muutoksesta kohdistuu tilavuokriin 5,5 milj. euroa, palveluiden ostoihin 4,5 milj. euroa ja henkilöstökuluihin 4,5 milj. euroa.

Laskelmassa on huomioitu Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyvien Myrskylän ja Pukkilan vaikutus.

HUS-yhtymäkokous hyväksyi 7.7.2022 pitämässään kokouksessa edellä mainituilla periaatteilla lasketun kehyksen 2 092 milj. euroa. Summaa korotettiin 10.10.2022 pidetyssä ylimääräisessä yhtymähallituksen kokouksessa 9 milj. eurolla ja lopulliseksi kehykseksi vahvistui 2 101 milj. euroa. HUSin esitys vuoden 2023 rahoitukseksi oli 2 174 milj. euroa, eli noin 73 milj. euroa suurempi. Esitetty kehykset edellyttää HUSilta mittavaa talouden tasapainottamisohjelmaa.

Erikoissairaanhoidon palvelut Helsingille ja Uudenmaan hyvinvointialueille

Jäsenmaksuosuuslaskutus sisältää varsinaisen erikoissairaanhoidon palvelutuotannon (DRG-, hoitopäivä- ja käyntituotteet, sähköiset etäasiantuntijapalvelut, ostopalvelut, hoitopalvelut muista sairaaloista, palvelusetelit, potilasshotelli sekä tartuntatautilääkkeet ja perinnöllisyyslääketiede). Lisäksi potilasvakuutus ja päivystysapu veloitetaan kapitaatioperusteisesti osana jäsenmaksuosuutta. HUS-yhtymän jäsenille tuotettavat yhteispäivystysten perusterveydenhuollon tasoiset palvelut (tk-tuotteet) ja muut kapitaatioperusteisesti veloitettavat palvelut sisältyvät talousarviossa vahvistettuun tulokehykseen, mutta ne eivät ole osa jäsenmaksuosuutta.

Vuoden 2023 talousarvioesityksessä HUS-yhtymän jäsenten yhteenlaskettu jäsenmaksuosuus on 2 003 007 (1 000) euroa, missä on kasvua vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna 8,1 % ja 11,2 % tilinpäätökseen 2021. Vertailukelpoinen kasvu vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna on 0,7 %, kun huomioidaan vuoden 2022 tilikauden alijäämän kattaminen maksuosuuden kautta. Seuraavassa taulukossa on esitetty yhteenvedo hyvinvointialuekohtaisista maksuosuuksista:

Jäsenmaksuosuus (1 000 euroa)	TP 2021	TA 2022	ENN 2022	TAE 2023	Muutos-% TAE 2023/ ENN 2022	Muutos-% TAE 2023/ TA 2022	Muutos-% TAE 2023/ TP 2021
Iiti-Uudenmaan hyvinvointialue	107 458	113 371	116 245	123 940	6,6 %	9,3 %	15,3 %
Askola	5 291	6 021	5 766	6 103	5,8 %	1,4 %	15,4 %
Lapinjärvi	3 129	3 400	2 985	3 464	16,1 %	1,9 %	10,7 %
Loviisa	15 993	17 968	17 660	18 159	2,8 %	1,1 %	13,5 %
Myrskylä	0	0	0	2 501	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Pukkila	0	0	0	2 143	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Porvoo	59 007	62 517	63 012	65 543	4,0 %	4,8 %	11,1 %
Sipoo	24 039	23 464	26 822	26 026	-3,0 %	10,9 %	8,3 %
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	233 219	252 825	256 870	257 161	0,1 %	1,7 %	10,3 %
Hyvinkää	61 098	65 423	65 142	66 613	2,3 %	1,8 %	9,0 %
Järvenpää	52 984	57 088	59 600	58 733	-1,5 %	2,9 %	10,8 %
Mäntsälä	23 343	27 355	26 115	26 756	2,5 %	-2,2 %	14,6 %
Nurmijärvi	47 972	51 472	52 884	52 665	-0,4 %	2,3 %	9,8 %
Pornainen	5 347	5 599	5 351	5 786	8,1 %	3,3 %	8,2 %
Tuusula	42 475	45 887	47 778	46 608	-2,4 %	1,6 %	9,7 %
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	507 675	555 308	565 939	560 580	-0,9 %	0,9 %	10,4 %
Espoo	288 881	308 321	319 211	315 423	-1,2 %	2,3 %	9,2 %
Hanko	11 349	13 238	11 489	12 832	11,7 %	-3,1 %	13,1 %
Inkoo	6 900	7 979	7 489	7 908	5,6 %	-0,9 %	14,6 %
Karkkila	10 896	12 504	12 261	12 110	-1,2 %	-3,2 %	11,1 %
Kauniainen	10 391	10 689	11 455	11 123	-2,9 %	4,1 %	7,1 %
Kirkkonummi	40 110	44 605	47 268	44 650	-5,5 %	0,1 %	11,3 %
Lohja	58 740	68 732	68 295	67 130	-1,7 %	-2,3 %	14,3 %
Raasepori	39 259	43 853	41 725	44 160	5,8 %	0,7 %	12,5 %
Siuntio	6 822	8 059	7 790	7 960	2,2 %	-1,2 %	16,7 %
Vihhti	34 326	37 328	38 956	37 285	-4,3 %	-0,1 %	8,6 %
Vantaa-Keravan hyvinvointialue	293 124	315 170	322 709	323 992	0,4 %	2,8 %	10,5 %
Vantaa	250 745	270 682	273 164	277 574	1,6 %	2,5 %	10,7 %
Kerava	42 379	44 488	49 545	46 418	-6,3 %	4,3 %	9,5 %
Helsinki	659 046	736 892	726 527	737 334	1,5 %	0,1 %	11,9 %
Yhteensä	1 800 522	1 973 565	1 988 291	2 003 007	0,7 %	1,5 %	11,2 %

ENN 2022 sisältää ennusteen mukaisen alijäämän (136,1 milj. euroa) lisäveloitusten kunnittain

Jäsenmaksuosuuksiin sisältyvän sairaanhoidollisen palvelutuotannon tuotekohtaisen palvelusuunnitelman laadinta on HUS-yhtymän tulosalueiden vastuulla. Tuotekohtainen suunnitelma perustuu tulosalue/linjakohtaisesti määritettyihin potilasryhmiin ja näiden potilasryhmien käyttämiin palvelutuotteisiin sekä niistä aiheutuviin kustannuksiin. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, muutokset toiminnassa sekä kehityksen asettamat rajoitukset. Palvelusuunnitelmaan sisältyvät tuotemäärät on suunniteltu siten, että ne ovat tuotettavissa suunnitelluvuoden aikana käytettävissä olevilla resursseilla. Hyvinvointialuekohtaiset maksuosuudet ja niihin sisältyvät palvelut on esitetty *liitteessä 9*.

HUS-yhtymän jäsenille suunniteltu HUSin oman palvelutuotannon laskutus nousee 9,0 % vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna (ei ole huomioitu vuoden 2022 tilikauden alijäämän kattamisen vaikutusta) ja 1,3 % vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Kasvua selittää koronapandemiasta (2020-2022) ja kuluvan vuoden työtaistelutoimista johtuva elektiivisen toiminnan supistuminen ja siitä aiheutuva palvelukysynnän siirtyminen vuodelle 2023. Talousarviossa 2022 oli varauduttu koronasta aiheutuvan hoitovelan purkuun, mutta epidemian pitkittymisen takia, hoitajalakon sekä hoitajien ylityö- ja vuoronvaihtokieltojen vuoksi palvelutuotannon ennustetaan jäävän huomattavasti suunniteltua pienemmäksi. Hoitojonojen saattaminen lakisääteiselle tasolle tulee vaatimaan lisä- ja ylityötä sekä tilaratkaisuja, joiden seurauksena palveluiden keskikustannukset nousevat. Palveluiden keskikustannuksia nostavat myös työmarkkinaratkaisu sekä Siltasairaalan käyttöönotto ja Ukrainan sodan aiheuttama tuotantokustannuksien nousu. HUSin oman palvelutuotannon vertailukelpoinen

volyyymi kasvaa 0,5 % vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna ja laskee 3,2 % vuoden 2022 talousarvioon verrattuna.

Jäsenmaksuosuuteen sisältyvän palvelutuotannon lisäksi HUS-yhtymän talousarvioon sisältyy yleislääketieteen hammaslääketieteen opetusklinikan käyntituotteet sekä Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa erikseen sovitut sopimusperusteiset palvelut. Niiden lisäksi HUS tuottaa merkittävän määrän erikoissairaanhoidon palveluita muille hyvinvointialueille ja asiakkaille.

Vuonna 2023 HUSin oman palvelutuotannon laskutus kaikille maksajille nousee 9,4 % vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna ja vuoden 2022 talousarvioon 1,4 %. Oman palvelutuotannon vertailukelpoinen volyyymi kasvaa 0,7 % vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna ja laskee 3,5 % vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Koronapandemia ja työmarkkinataistelutoimet supistivat erityisesti raskasta elektiivistä palvelutuotantoa ja siirsivät palvelukysyntää. Raskaan palvelutuotannon kysynnän siirtymä näkyy palveluiden keskikustannusten nousuna ja laskutuksen voimakkaana kasvuna verrattuna tuotantovolyyymien kehitykseen.

Tuotteet (kaikki maksajat) 1 000 euroa	TP 2021	TA 2022	ENN 2022	TAE 2023	Muutos-% TAE 2023/ ENN 2022	Muutos-% TAE 2023/ TA 2022	Muutos-% TAE 2023/ TP 2021
PALVELUTUOTANNON LASKUTUS MAKSAJITTAIN	2 109 951	2 297 558	2 152 573	2 337 709	8,6 %	1,7 %	10,8 %
UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEET	1 892 819	2 068 099	1 955 057	2 106 113	7,7 %	1,8 %	11,3 %
Jäsenmaksuosuus	1 800 522	1 973 565	1 852 187	2 003 007	8,1 %	1,5 %	11,2 %
Ensihoito	43 120	44 348	45 510	50 284	10,5 %	13,4 %	16,6 %
Myrkytystietokeskus	493	538	538	536	-0,4 %	-0,4 %	8,6 %
Lääkärihelikopteritoiminta	1 273	1 335	1 312	1 291	-1,6 %	-3,3 %	1,4 %
Hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus	1 100	1 100	1 100	1 134	3,1 %	3,1 %	3,1 %
Terveyskeskuspäivystys	40 924	43 695	45 333	44 627	-1,6 %	2,1 %	9,0 %
Terveyskeskushoitopäivä	446	539	557	510	-8,4 %	-5,3 %	14,4 %
JÄSENLAASKUTUKSEN KEHYS	1 887 878	2 065 121	1 946 538	2 101 389	8,0 %	1,8 %	11,3 %
Klininen hammashoito (TK)	919	1 040	968	1 050	8,4 %	1,0 %	14,2 %
Muu myynti jäsenille	4 022	1 938	7 551	3 674	-51,3 %	89,6 %	-8,7 %
YHTEISTYÖALUEET	86 487	93 245	78 070	91 815	17,6 %	-1,5 %	6,2 %
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	35 654	36 336	32 333	37 477	15,9 %	3,1 %	5,1 %
Kymenlaakson hyvinvointialue	32 282	34 801	27 877	32 747	17,5 %	-5,9 %	1,4 %
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	18 551	22 108	17 860	21 592	20,9 %	-2,3 %	16,4 %
MUUT HYVINVOINTIALUEET	95 473	98 974	89 552	106 374	18,8 %	7,5 %	11,4 %
MUUT	35 172	37 240	29 883	33 405	11,8 %	-10,3 %	-5,0 %

HUS-yhtymälle siirtyy liikkeenluovutuksena vaativat kehitysvammalääketieteen palvelut Eteva-kuntayhtymältä vuoden 2023 alusta alkaen. Siirtyvät yksiköt tuottavat avo- ja vuodeosastohoidon palveluita ja näiden palveluiden laskutuksen on arvioitu olevan n. 12,3 milj. euroa vuonna 2023. Arvioitu laskutus on talousarviossa sisällytetty muihin palvelutuottoihin eikä sitä ole huomioitu yllä olevissa taulukoissa liikkeenluovutuksen valmistelun ollessa vielä kesken.

Jäsenmaksuosuuden lisäksi kehukseen sisältyvät erät

HUS-yhtymän kehys muodostuu jäsenmaksuosuudesta (varsinainen erikoissairaanhoidon palvelutuotanto), kapitaatioperusteisesti veloitettavista eristä sekä perusterveydenhuoltotasoisesta päivystystoiminnasta. Jäsenmaksuosuus ja asukaslukuperusteiset erät tasataan tilinpäätöksen yhteydessä erikseen hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin välillä perussopimuksessa määrättyin periaattein. Kaikki jäsenet eivät käytä kaikkia palveluita. Helsingin sekä muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden tulee raportoida tiedot Valtiokonttorille palveluluokkoittain.

Potilasvakuutus (sisältyy kehyksen jäsenmaksuosuuteen)

HUSin potilasvakuutuksen kustannukset laskutetaan hyvinvointialueilta asukaslukuperusteisesti. Potilasvakuutuksella katetaan kaikki potilaan hoidosta mahdollisesti aiheutuvat potilasvahinkolain mukaan korvattavat henkilövahingot, jotka tapahtuvat erikoissairaanhoidossa tai Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden perusterveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa. Potilasvakuutuksesta korvataan myös kuntien vammaispalvelulain nojalla tekemät takaisinsaantivaatimukset. Vuoden 2023 kapitaatioveloitus määritetään potilasvakuutuksen suunniteltujen kustannusten 17,3 milj. euroa (2022 18 milj. euroa) ja 1.1.2022 mukaisen asukasluvun perusteella. Vuonna 2023 asukaslukuperusteinen maksu on 10,09 euroa/asukas (10,59 euroa/asukas vuonna 2022). Veloitus tasataan tilinpäätöksen yhteydessä perussopimuksen mukaisesti Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken toteutuneita kustannuksia vastaavaksi. Helsingiltä ja Uudenmaan hyvinvointialueilta asukaslukuperusteisesti laskutettava erä lisätään muiden maksajien laskutukseen laskutusker-toimella.

Päivystysapu (sisältyy kehyksen jäsenmaksuosuuteen)

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö käynnisti syyskuussa 2017 kansallisen Päivystysapu -hankkeen, jonka tarkoituksena on saada 116117-palvelunumero käyttöön valtakunnallisesti vuoteen 2020 mennessä. Vuoden 2019 alusta HUS on tuottanut päivystysavun palvelut Helsinkiä lukuun ottamatta kaikille Uudenmaan alueen kunnille. Vuoden 2023 alusta palvelu tuotetaan myös HUSiin uusina kuntina Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle liittyville Myrskylälle ja Pukkilalle. HUSin Päivystysapu 116117 -palvelun kustannukset 3,0 milj. euroa (2022 2,4 milj. euroa) veloitetaan palvelun piirissä olevilta hyvinvointialueilta asukaslukuperusteisesti osana kehystä. Vuonna 2023 asukaslukuperusteisesti veloitet-tava maksu on 2,82 euroa/asukas (2,33 euroa/asukas vuonna 2022). Veloitus tasataan tilinpäätöksen yhteydessä perussopimuksen mukaisesti Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken toteutuneita kustannuksia vastaavaksi.

Ensihoito

Ensihoitopalvelun järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille. Helsingissä ja Uudellamaalla vastuu ensihoidon järjestämisestä on HUSilla. HUSissa ensihoito järjestetään HUSin palvelutasopäätöksen mukaisesti seitsemänä toiminnallisena kokonaisuutena siten, että pääkaupunkiseutu jakaantuu kolmeen alueeseen: Helsingin, Jorvin (Espoon, Kirkkonummi ja Kauniainen) ja Peijaksen (Vantaa ja Kerava) alue. Helsingin kaupungin alueella pelastuslaitos on ollut ainoa ensihoitopalvelun sopimus-palveluntuottaja, Jorvin alueella toimii Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos ja Peijaksen alueella Keski-Uudenmaan pelastuslaitos.

HUS-yhtymässä ensihoidosta vastaa Akuutti-tulosyksikön ensihoidon linja, joka tuottaa omana palveluna ensihoitolääkäripäivystyksen sekä ensihoidon vastuulääkäri- ja asiantuntijapalvelun. Yksikkö maksaa lisäksi osuuden HUSin ensihoidon tietojärjestelmäkuluista sekä laitevuokrat.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ensihoitopalvelut tuottaa Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ensihoitopalvelut järjestetään osin yhteistoimintana Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa ja osin omana Hyvinkään lähisairaalan tuotantona. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ensihoidon palvelut ostetaan Itä-Uudenmaan pelastuslaitokselta. Porvoon

lähisairaalassa omaa henkilökuntaa ovat ensihoidosta vastaava lääkäri, ensihoitopäällikkö sekä vastaavat ensihoitajat.

Vuoden 2023 kapitaatioveloitus määritetään järjestämisalueen ensihoidon suunniteltujen kustannusten 50,3 milj. euroa (2022 44,3 milj. euroa) ja 1.1.2022 mukaisen asukasluvun perusteella. Veloitus tasataan tilinpäätöksen yhteydessä perussopimuksen mukaisesti Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken toteutuneita kustannuksia vastaavaksi. Ensihoidon kustannuksista 40 euroa per asukas ylittävä osuus jyvitetään Helsingille ja muille Uudenmaan hyvinvointialueille maksettavaksi asukasluvun suhteessa.

Lääkärihelikopteri

HUS vastaa alueensa lääkärihelikopteritoimintaan liittyvästä ensihoidosta. Uudenmaan hyvinvointialueet Helsinkiä lukuun ottamatta osallistuvat toiminnan rahoittamiseen asukaslukuperusteisesti. Helsingiltä sekä muiden hyvinvointialueiden alueelle suuntautuneista hälytyksistä veloitetaan hälytyskohtainen maksu. Akuutti-tulosityksikön ensihoidon linja vastaa lääkärihelikopteritoimintaan liittyvän ensihoidon lääkärihenkilökunnan toimintakuluista 1,37 milj. euroa (2022 1,43 milj. euroa). Vastuu itse pelastushelikopteritoiminnasta on siirtynyt valtioneuvosto FinnHemsille. Vuonna 2023 asukaslukuperusteinen maksu on 1,22 euroa/asukas (1,28 euroa/asukas vuonna 2022) ja suoriteperusteinen hälytysveloitus 1 307 euroa/hälytys (1 310 euroa/hälytys vuonna 2022). Veloitus tasataan tilinpäätöksen yhteydessä perussopimuksen mukaisesti Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken toteutuneita kustannuksia vastaavaksi.

Myrkytystietokeskus

HUS-yhtymän vastuulla olevat Myrkytystietokeskuksen ja sen yhteydessä toimivan teratologisen tietopalvelun kulut arviolta laskutetaan vuonna 2023 1.1.2022 asukasluvun mukaisessa suhteessa Helsingiltä, Uudenmaan hyvinvointialueilta sekä muilta hyvinvointialueilta. Myrkytystietokeskus ja teratologinen tietopalvelu ovat Akuutti-tulosityksikön ensihoidon linjan toimintaa. Arvio vuoden 2023 palvelun kokonaiskustannuksista on 1,73 milj. euroa (1,75 milj. euroa vuonna 2022), josta Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden osuus on 535 527 euroa (537 896 euroa vuonna 2022). Veloitus on 0,31 euroa/asukas (0,32 euroa/asukas 2022). Veloitus tasataan tilinpäätöksen yhteydessä perussopimuksen mukaisesti Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken toteutuneita kustannuksia vastaavaksi.

Hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus

Hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus on integroitu hallinnollisesti ja toiminnallisesti Pää- ja kaulakeskuksen suu- ja leukasairauksien linjaan. Hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetukseen on talousarviossa varattu 1,13 milj. euroa (1,10 milj. euroa 2022). Perittävä maksu vuonna 2023 on 0,66 euroa/asukas (0,65 euroa/asukas vuonna 2022).

Perusterveydenhuoltotasoinen päivystystoiminta

HUSin yhteispäivystysten perusterveydenhuoltotasoinen päivystystoiminta seurataan TK (Terveyskeskuspäivystys) ja TH (Terveyskeskushoitopäivä) -tuotteilla. Vuoden 2023 veloitukset on arvioitu hyvinvointialueittain ja kunnittain aiempaan palvelukäyttöön perustuen. Veloitukset tasataan jäsen-

ten välillä perussopimuksen mukaisesti Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken toteutuneita kustannuksia vastaaviksi tilinpäätöksen yhteydessä. Palveluiden käyttö vaihtelee voimakkaasti hyvinvointialueittain heijastellen kunnan oman kiirevastaanotto toiminnan tasoa. 2023 arvioitujen TK-tuotteen veloitukset ovat 44,6 milj. euroa ja TH-tuotteen 0,51 milj. euroa.

Asiakasmaksut ja niiden huojennuskäytännöt

Asiakasmaksuasetuksessa säädetään palvelujen enimmäismaksut, mutta niiden suuruudesta ja perimisestä päättäminen kuuluvat hyvinvointialueiden harkintavaltaan. HUS-yhtymän asiakasmaksuja tarkistetaan asiakasmaksuasetuksen perusteella tehtävien indeksitarkistusten mukaisesti, ellei hallitus erikseen toisin päättä. Asetuksen mukaisia asiakasmaksuja tarkistetaan joka toinen vuosi ja maksuja muutettiin 1.1.2022 alkaen. Vuodelle 2023 ei ole tulossa muutoksia asetuksen mukaisiin enimmäismaksuihin.

Asiakasmaksulaki uudistui 1.7.2021. Lain mukaan uusia asiakasmaksuttomia palveluja ovat alle 18-vuotiaiden poliklinikakäynnit sekä päihteitä käyttävien raskaana olevien äitiyspoliklinikakäynnit. Lisäksi HUSissa on päätetty, ettei lyhytaikaisesta psykiatrisesta vuodeosastohoidosta peritä asiakasmaksuja vuoden 2023 alusta alkaen.

HUSin somaattisesta vuodeosastohoidosta on peritty asiakasmaksuasetuksen mukaiset maksimimäärät, mutta avohoidosta perittävät asiakasmaksut ovat olleet n. 90 % asetuksen mukaisista maksimimääristä. Sotepe-uudistuksen myötä HUS-yhtymän tulo-rahoitukseen kohdistuvien paineiden vuoksi maksutuottoja joudutaan kasvattamaan ja somaattisesta avohoidosta peritään asiakasmaksuasetuksen mukaiset maksimimäärät vuoden 2023 alusta alkaen. Muutoksen myötä asiakasmaksutulojen arvioidaan kasvavan n. 4 milj. euroa.

Psykiatrian avohoidon palvelut ovat potilaalle asiakasmaksuasetuksen mukaisesti maksuttomia, mutta käyttämättömästä ja peruuttamattomasta vastaanottoajasta peritään asiakasmaksu.

Laissa säädetään erikseen osa palveluista maksuttomiksi. HUSin hallitus on lisäksi päättänyt, että elinten ja kudosten luovuttajilta ei peritä asiakasmaksuja. Samoin työterveyshuoltosäännössä tarkoitettujen työterveyshenkilöstön suorittamat tarkastus-, tutkimus- ja hoitotoimenpiteet sekä sen määräämät laboratorio-, röntgen- ja muut tutkimukset ovat henkilökunnalle maksuttomia. Työterveyshuollon tai muun lääkärin läheteellä tulevilta henkilökuntaan kuuluvilta potilailta ei peritä poliklinikamaksuja. Myöskään päivystyskäynneistä (ml. yhteispäivystysten perusterveydenhuollon tasoiset käynnit) ei HUSin henkilökunnalta peritä potilasmaksua. Näihin maksuihin ei tule muutosta vuodelle 2023.

Uudessa 1.7.2021 voimaan astuneessa asiakasmaksulaissa korostetaan asiakasmaksujen alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentuloturvaan. HUSin hallitus on päättänyt, että huojennuksia aletaan myöntämään myös tuloista riippumattomiin tasasuuruisiin asiakasmaksuihin 1.1.2023 alkaen. Jatkossa huojennusta ns. tasasuuruisiin maksuihin voisi saada, jos potilas on takuueläkkeen saaja tai potilaalla on käräjäoikeuden velkajärjestelypäätös. Huojennusta ei kuitenkaan myönnetä käyttämättömästä ja peruuttamattomasta vastaanottoajasta perittävään asiakasmaksuun eikä potilaille, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa ja jotka vastaavat itse täysimääräisesti hoitonsa

kustannuksista. Huojennusmenettelyn kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 1,3 milj. euroa (asiakastulojen menetykset n. 1,2 milj. euroa ja huojennusprosessin lisäkustannukset taloushallinnon palvelukeskuksessa ovat noin 0,1 milj. euroa vuodessa).

Organisaatiomuutokset 1.1.2023 alkaen

HUSin johto valmisteli koko alkuvuoden laajaa organisaatiouudistusta, jonka tavoitteena oli rakentaa kaikilta osin yksi HUS, joka pystyy tekemään vahvaa yhteistyötä uusien jäsen- ja omistajahyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa, mutta myös Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueella (YTA). Tavoitteena oli yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa koko HUSin organisaatiota sekä yhtenäistää ja päivittää terminologiaa siten, että sairaala- ja diagnostiikkapalvelut ovat varsinaisia ydinpalveluita ja tukipalveluita kutsutaan jatkossa konsernipalveluiksi. Ydinpalvelut sisältävät kaikki erikoissairaanhoidon ja perustason palvelut sisältäen myös diagnostiikkapalvelut.

Keskeinen kysymys koko Uudenmaan sosiaali- ja terveys- sekä pelastuspalveluiden (sotepe) erillisratkaisun onnistumisen kannalta on selkeiden prosessien ja toimivan vuorovaikutuksen ja yhteistyön järjestäminen HUSin ja sen jäsenten kesken. HUS osaltaan edistää tätä päämäärää 1.1.2023 voimaan astuvilla organisaatiouudistukseen sisältyvillä asiakkuudenhallinta ja -johtamista koskevilla osioilla.

1.1.2023 voimaan astuva organisaatorakenne pohjautuu ns. ydinpalveluiden tulosaluemalliin. Uudenmaan hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia sekä myös YTAa ja valtakunnallisia asiakkuuksia palvelee konsernihallintoon sijoittuva asiakkuushallinnan yksikkö, johon perustetaan eri asiakkuuksille omat tiimit.

Uutena toimintana talousarvioon sisältyy liikkeenluovutuksena Etevästä siirtyvä kehitysvammalääketieteen yksikkö, joka tarjoaa vaativia kehitysvammalääketieteen palveluja Etelä-Suomen alueella sekä valtakunnallisesti. Yksikkö siirtyy 1.1.2023 osaksi Gero, neuro- ja riippuvuuspsykiatrian linjaa. Toiminnan arvioidut toimintatuotot ja -kulut ovat 12,4 milj. euroa ja se on sisällytetty talousarvioon nol-latulosvaikutteisesti.

Talousarvioesityksen 2023 tuloslaskelma

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2021	TA 2022	ENN 2022	TAE 2023	Muutos-% TAE 2023/ TP 2021	Muutos-% TAE 2023/ TA 2022	Muutos-% TAE 2023/ ENN 2022
Toimintatulo yhteensä	2 945 136	2 920 974	2 750 494	2 957 960	0,4 %	1,3 %	7,5 %
Myyntituotot	2 754 758	2 807 302	2 616 423	2 826 532	2,6 %	0,7 %	8,0 %
Jäsenmaksuosuus	1 800 522	1 973 565	1 852 187	2 003 007	11,2 %	1,5 %	8,1 %
Muut kehukseen sisältyvät erät				98 382	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Kehys				2 101 389	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Muu myynti hyvinvointialueille	406 540	295 252	264 817	179 483	-55,9 %	-39,2 %	-32,2 %
Myyntituotot ohjaintoiminta, muut maksajat	3 51 572	348 105	307 230	356 375	1,4 %	2,4 %	16,0 %
Myyntituotot ohjaintoiminta, säälinen	0	0	0	0	-100,0 %	0,0 %	0,0 %
Muutmyyntituotot	1 68 990	165 145	166 605	162 541	-3,8 %	-1,6 %	-2,4 %
Valtion opetus- ja tutkimusrahoitus	27 136	25 234	25 584	26 742	-1,5 %	6,0 %	4,5 %
Maksutuotot	78 373	88 032	77 775	84 857	8,3 %	-3,6 %	9,1 %
Tuet ja avustukset	98 394	12 994	32 213	21 979	-77,7 %	69,1 %	-31,8 %
Muut toimintatuotot	13 611	12 646	24 083	24 593	80,7 %	94,5 %	2,1 %
Toimintakulut yhteensä	2 809 741	2 802 826	2 769 250	2 831 985	0,8 %	1,0 %	2,3 %
Henkilöstökulut	1 447 149	1 528 963	1 496 379	1 550 764	7,2 %	1,4 %	3,6 %
Palvelujen ostot	705 131	624 902	625 248	610 731	-13,4 %	-2,3 %	-2,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	536 615	519 471	522 174	541 666	0,9 %	4,3 %	3,7 %
Avustukset	921	965	989	948	2,9 %	-1,7 %	-4,1 %
Muut toimintakulut	1 19 924	128 524	124 460	127 876	6,6 %	-0,5 %	2,7 %
Toimintakate	135 394	118 148	-18 756	125 976	-7,0 %	6,6 %	-771,7 %
Rahoitusuotot ja -kulut	-10 206	-13 710	-12 451	-6 143	-39,8 %	-55,2 %	-50,7 %
Vuosikate	125 188	104 438	-31 207	119 833	-4,3 %	14,7 %	-484,0 %
Poistot ja arvonalentumiset	110 166	104 438	104 937	119 833	8,8 %	14,7 %	14,2 %
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Tilikauden tulos	15 022	0	-136 144	0			
Toimintakulut ja poistot yhteensä	2 919 907	2 907 264	2 874 187	2 951 817	1,1 %	1,5 %	2,7 %
Silvot ja nettokulut	1 785 500	1 973 565	1 988 330	2 003 007	12,2 %	1,5 %	0,7 %

Toimintatuotot

HUSin taloutta sitoo Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden rahoittama laskutuksen kiinteä kehys, joka muodostuu jäsenmaksuosuudesta 2 003,0 milj. euroa, kapitaatioperusteisista eristä yhteensä 53,2 milj. euroa sekä perusterveydenhuoltotasoisista terveyskeskushoitopäivä- ja päivystysveloituksista 45,1 milj. euroa, viimeksi mainitut kaksi erää sisältyvät myyntituottoihin sairaanhoidollisesta toiminnasta jäseniltä. Vuoden 2023 talousarvion kehys on yhteensä 2 101,4 milj. euroa.

Myyntituotot

Jäsenmaksuosuuksiin (2 003,0 milj. euroa) sisältyy varsinainen erikoissairaanhoidon palvelutuotanto. Vuoden 2022 osalta tilikauden alijäämä tullaan tasaamaan jäsenmaksuosuuden kautta, jolloin maksuosuuden kokonaisuromääräksi ennakoitaan 1 988 milj. euroa. Tähän verrattuna maksuosuuden ennakoitaan kasvavan 14,7 milj. euroa, 0,7 % (TAE 2023 vs. TP ENN 2022). Omana tuotantona tuotettu osuus laskutetaan tuotteistuksen mukaisesti DRG-, hoitopäivä- ja käyntituotteina. Lisäksi maksuosuuksiin sisältyvät erikoissairaanhoidon ostopalvelut, hoitopalvelut muista sairaaloista, palvelusetelit, apuvälineet, tartuntatautilääkkeet, perinnöllisyyslääketiede ja potilasvakuutus. Jäsenmaksuosuus on HUSin toiminnan kokonaisrahoituksesta noin 67,7 %. Jäsenmaksuosuuden muodostuminen on kerrottu tarkemmin luvussa 6.1.3.

Myyntituotot sairaanhoidollisesta toiminnasta hyvinvointialueilta ja muilta maksajilta (634,2 milj. euroa) tiliryhmään kirjautuu myynti muille hyvinvointialueille, laitoksille ja valtiolle

sekä muiden sairaanhoidollisten palveluiden myynti mm. Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden perusterveydenhuollolle (esim. yhteispäivystyksen ja ensihoidon myyntituotot, jotka eivät sisälly maksuosuuteen). Lisäksi tiliryhmään kirjautuvat siirtoviivemaksut. Tavoitteena on, ettei siirtoviivepäiviä synny, mutta osalla hyvinvointialueista tullee olemaan haasteita jatkohoidon järjestämisestä. Edellä mainittujen lisäksi tiliryhmään kirjataan myyntituotot apuvälineistä sekä sairaanhoidollisten tukipalveluiden tuotot (laboratoriopalvelut, veri ja verivalmisteet, patologian palvelut, terapiapalvelut, radiologiset palvelut, kehitysvammalääketiede sekä lääkkeet ja apteekkipalvelut). Muiden sairaanhoidollisten palvelutulojen osuus HUSin kokonaisrahoituksesta on 21,4 %.

Muut myyntitulot (162,5 milj. euroa) tiliryhmä koostuu konsernipalveluyksiköiden tuotoista. Tiliryhmään kirjautuvat lääkintä- ja tietotekniset palvelut, toimitilapalvelut, toimisto- ja asiantuntijapalvelut (tietotekniset asiantuntijapalvelut, koulutustuotot, työterveys- sekä asiakirja- ja toimistopalvelut), laitos- ja välinehuoltohuoltopalvelut sekä ravitsemispalvelut. Muiden myyntitulojen osuus HUSin tuotoista on 5,5 %.

Valtion opetus- ja tutkimuskorvaus (26,7 milj. euroa) tiliryhmä sisältää valtion tutkimusmäärärahan ja koulutuskorvauksen. Valtion koulutuskorvaus käsittää valtion tuen lääkäreiden ja hammaslääkäreiden perus- ja erikoistumiskoulutukseen. Koulutuskorvauksen laskennallisina perusteina käytetään tutkintomääriä, opintonsa aloittaneiden opiskelijoiden määriä ja annettuja koulutuskuukausia. Tutkimusmäärärahalla puolestaan katetaan tutkimustoiminnan suoria kustannuksia sekä tutkimustoimintaa palvelevien resurssien kustannuksia. Valtion opetus- ja tutkimuskorvaus muodostaa 0,9 % HUSin tuotoista.

Maksutuotot (84,9 milj. euroa)

HUS-yhtymä voi päättää asiakasmaksujen suuruudesta asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa säädettyissä rajoissa. Asiakasmaksut nousevat vuoden 2023 alusta lain sallimaan maksimiin. Asiakasmaksuista on kerrottu laajemmin luvussa 6.1.6 Asiakasmaksut ja niiden huojennuskäytännöt. Asiakasmaksujen osuus HUSin tuotoista on 2,9 %.

Tuet ja avustukset (22,0 milj. euroa)

Tuet ja avustukset ovat Tekesin, Business Finlandin, EU:n, säätiöiden sekä Suomen Akatemian myöntämiä tutkimus- ja kehittämishankkeiden ulkoisia tutkimusrahoituksen määrärahoja sekä lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon ja kuntoutukseen STM:ltä saatuja määrärahoja ja lahjoituksia. Tukiin ja avustuksiin on sisällytetty myös arvioitu osuus KELAn maksamasta korvauksesta työterveyshuollolle. KELAn korvaus maksetaan aina vasta seuraavana kalenterivuonna, mutta se jaksotetaan arvioperusteisesti. Tukien ja avustusten osuus HUSin kokonaisrahoituksesta on 0,7 %. Tavoitteena on kasvattaa ulkoista tutkimusrahoitusta. Tukiin ja avustuksiin sisältyy 7 milj. euron erä tutkimustoimintaan, josta vielä neuvotellaan STM:n ja hyvinvointialueiden kanssa. HUSin tutkimustoiminnalla on merkittävä vaikutus koko Suomen terveydenhuollon kehittymiselle.

Muut toimintatuotot (24,6 milj. euroa)

Muut toimintatuotot muodostuvat pääosin vuokratuotoista ulkopuolisilta vuokralaisilta sekä henkilökunnan työsuhteasunnoista. Erään on sisällytetty 11,8 milj. euron tuotto-odotus omaisuuden myynnistä. Muiden toimintatuottojen osuus HUSin kokonaisrahoituksesta on 0,8 %.

Toimintakulut

Henkilöstökulut (1 550,8 milj. euroa)

Henkilöstökulut suunniteltiin talousarvioon siten, että palkkoja ja palkkioita korotetaan 1.6.2023 lukien yleiskorotuksella, jonka suuruus on 1,5 % ja järjestelyerällä 0,4 % sekä 0,36 %:lla, joka kattaa palkkaharmonisaation, palkkaliukuman sekä määrävuosisisät. Yhteenlaskettu palkkojen ja palkkioiden kustannustason muutos on 2,71 %. Henkilösivukuluprosentiksi on arvioitu 20,79 % (2022 20,84 %). Henkilöstökulujen kustannustason vuosimuutos ilman työhyvinvoinnin ja palkitsemisen elementtejä on 2,67 %. Valtiovarainministeriön hyvinvointialueindeksin mukainen henkilöstökulujen korotus HUSin TA 2022 kustannusrakenteella on sama 2,67 %. Todellinen vuosimuutos ei ole vielä tarkasti selvillä, koska yksityisen sektorin palkkaratkaisujen vaikutus vaikuttaa palkankorotusten lopulliseen suuruuteen.

Palveluiden ostot (610,7 milj. euroa)

Palvelujen ostojen ennakoidaan alentuvan edellisestä vuodesta noin 14,5 milj. eurolla, vaikka liikkeenluovutuksella HUS-yhtymään siirtyvästä kehitysvammalääketieteestä syntyy uusia palveluostoja noin 1,7 milj. eurolla. Lasku aiheutuu siitä, että tietojärjestelmäkustannuksista on karsittu merkittävästi. Tietojärjestelmiin tehdään vain aivan välttämättömät päivitykset ja muutostyöt. Taloudellisen tilanteen vuoksi järjestelmäkehityksestä tingitään. Merkittävimmät erät, jotka palveluiden ostoihin sisältyvät ovat mm. sairaanhoidollisten palveluiden ostot muilta hyvinvointialueilta, valtiolta sekä palvelusetelit. HUSin oman palvelutuotannon taso ja hoidon saatavuus vaikuttaa näihin eriin merkittävästi. Talousarviossa oletetaan, että potilaat pystytään hoitamaan HUSissa sekä parantamaan kriittisten erikoisalojen osalta hoidon saatavuutta. Talousarviosta kohdennettiin 15,0 milj. euroa hoidon saatavuuden parantamiseen eniten pitkistä hoitojonoista kärsiville erikoisaloille.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat (541,7 milj. euroa)

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osalta talousarvio kasvaa edellisestä vuodesta noin 19,5 milj. eurolla, siinä on varauduttu paluuseen ns. normaalitoiminnan tasolle. Talousarviossa ennakoidaan lisäksi, että koronanäytteenotossa siirrytään edullisempiin suppeampiin tutkimuksiin.

Avustukset (0,9 milj. euroa)

Annettujen avustusten ennakoidaan pysyvän vuoden 2022 tasolla. Erä muodostuu hengityshalvauspotilaiden avustajien palkkioista, tiliryhmään kirjautuvat myös tuet mm. HUSin liikuntaseuroille henkilökunnan harrastetoimintaan.

Muut toimintakulut (127,9 milj. euroa)

Tiliryhmän suurimmat erät ovat ulkoiset toimitilavuokrat, koneiden ja laitteiden vuokrat sekä kiinteistövero. Tiliryhmään kirjautuu myös mahdolliset luottotappiot.

Rahoituserät ja poistot

Vuoden 2023 nettorahoituskulut ovat 6,1 milj. euroa. Korkotuotot ja – kulut vuonna 2023 on suunniteltu yhtymäkokouksen hyväksymään talousarviokehyykseen toukokuun 2022 alun korkotasolla, jolloin uusien lainojen keskikorkoksi vuonna 2023 arvioitiin noin 1,75 %. Taloussuunnittelukauden 2024–2025 lainojen korkokulut on arvioitu lokakuun 2022 korkotasolla, jolloin uusien lainojen keskikorkoksi vuonna 2024 ja 2025 arvioitiin noin 3,20 %. Suunnittelukautena korkokuluja kasvattaa korkotason arvioitu nousu ja investointien rahoittamiseksi tarvittavan pitkäaikaisen lainakannan kasvu. Peruspääomalle ei makseta korkoa.

Tilikauden poistoiksi ja arvonalentumisiksi yhteensä suunnitellaan 119,8 milj. euroa. Poistot nousevat vuoden 2022 ennusteesta noin 14,9 milj. eurolla pääosin Siltasairaalan valmistumisen myötä.

Tilikauden tulos

Tilikaudelle asetetaan nollatulostavoite.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on, että HUSissa työskentelee aina oikea määrä sopivia henkilöitä oikeissa tehtävissä. Henkilöstösuunnittelulla varmistetaan, että yksiköissä on käytössään sopiva määrä sen tarvitsemaa osaamista sekä ennakoidaan henkilöstön kehittämistarvetta ja kustannuksia. Henkilöstösuunnitelman tekeminen lähtee organisaation strategisten ja toiminnallisten tarpeiden mukaisen määrällisen ja laadullisen henkilöstötarpeen määrittelystä ml. nimikemuutostarpeet. Kun lisäksi selvitetään nykyisen henkilöstön poistuma ja käytettävissä oleva osaaminen tulevinan vuosina, saadaan kuva yksiköiden ja koko HUSin henkilöstön kehittämis- ja rekrytointitarpeista. Vuoden 2023 henkilöstön suunnittelulle on aiheuttanut haasteita turbulenti työmarkkinatilanne sekä haasteet hoitohenkilökunnan ja röntgenhoitajien sekä tiettyjen erikoisalojen lääkäreiden saatavuudessa (mm. psykiatria, päivystys, työterveyshuolto ja kuvantaminen).

Työmatkaseteli sekä liikunta- ja kulttuurietu

Talousarvioesitykseen vuodelle 2023 on sisällytetty työsuhdematkalippuun sekä kulttuuri- ja virkistysmäärärahaan yhteensä 300 euroa/henkilö/vuosi.

Kertapalkitseminen

Talousarvioesitykseen on sisällytetty henkilökunnan nopean palkitsemisen välineen Nopsan rahoitus. Talousarviossa kertapalkitsemiseen on varattu 0,1 % varsinaisista henkilöstökustannuksista. Nopsamäärärahaa voidaan myöntää erinomaisesta saavutuksesta joko yksilö- tai ryhmäpalkitsemisena.

Muut henkilöstöpanostukset

Talousarvioon on sisällytetty koulutusmäärärahoja vähintään 1 % linjan tai tulosyksikön varsinaisista palkoista. Henkilöstön virkistystoimintaa varten on varattu 36 euroa/palkansaaja.

Henkilöstösuunnittelu

Vuodelle 2023 talousarviossa suunniteltu henkilöstövastuun mukainen henkilöstömäärä (31.12.) on 27 295 henkilöä. Henkilöstömäärä pitää sisällään Etevasta liikkeenluovutuksena siirtyvän vaativan kehitysvammalääketieteen yksikön myötä siirtyvän henkilöstön 184 henkilöä ml. avoimet vakanssit. Henkilöstöennusteessa arvioidaan HUSin palveluksessa vuoden 2022 lopussa olevan 27 078 henkilöä (TA 2022 27 660 henkilöä).

Henkilötyövuosia on vuodelle 2023 suunniteltu 22 336 (TA 2022: 23 280, (ENN 7+5/2022: 21 558). Talousarvioesitykseen sisältyvät henkilötyövuodet kasvavat 3,6 % (2,8 % ilman Etevaa) vuoden 2022 ”7+5” ennusteesta ja laskevat 0,1 % (0,9 % ilman Etevaa) vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna. Vuoden 2023 työpanos on mitoitettu talousarvioon sisältyvän palvelutuotannon mukaisesti huomioiden 1,0 %:n tuottavuustavoite ja arvioitu henkilöstökulujen kustannustason muutos.

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	ENN 2022	TAE 2023	Muutos-% TAE 2023/ ENN 2022	Muutos-% TAE 2023/ TP 2021
Henkilöstömäärä	26 833	27 660	27 078	27 295	0,8 %	1,7 %
Henkilötyövuodet	22 367,6	23 279,9	21 558,3	22 336,2	3,6 %	-0,1 %
Henkilötyöv. vuoden hinta (1 000 euroa)	64,7	65,7	68,2	69,4	1,9 %	7,3 %

Alla olevassa taulukossa on esitetty henkilöstömäärä ja henkilötyövuodet henkilöstöryhmittäin:

Henkilöstömäärä	TP 2021	TA 2022	ENN 2022	TAE 2023	Muutos-% TAE 2023/ ENN 2022	Muutos-% TAE 2023/ TP 2021
Hoitohenkilökunta	14 213	14 731	14 127	14 305	1,3 %	0,6 %
Lääkärit	3 462	3 605	3 566	3 541	-0,7 %	2,3 %
Muu henkilökunta	7 540	7 798	7 805	7 784	-0,3 %	3,2 %
Erityistyöntekijät	1 618	1 527	1 579	1 664	5,4 %	2,8 %
Yhteensä	26 833	27 660	27 078	27 295	0,8 %	1,7 %

Henkilötyövuodet	TP 2021	TA 2022	ENN 2022	TAE 2023	Muutos-% TAE 2023/ ENN 2022	Muutos-% TAE 2023/ TP 2021
Hoitohenkilökunta	11 286,3	11 881,9	10 597,0	11 170,6	5,4 %	-1,0 %
Lääkärit	3 054,1	3 125,0	2 955,4	3 061,2	3,6 %	0,2 %
Muu henkilökunta	6 804,1	7 058,4	6 811,8	6 843,3	0,5 %	0,6 %
Erityistyöntekijät	1 223,1	1 214,6	1 194,1	1 261,1	5,6 %	3,1 %
Yhteensä	22 367,6	23 279,9	21 558,3	22 336,2	3,6 %	-0,1 %

Rahoitus

HUS-yhtymän toiminnan ja investointien rahavirta vuodelle 2023 on 126,1 milj. euroa alijäämäinen. Investointimenot ovat 246,1 milj. euroa. Tarvittava rahoitus on suunniteltu toteutettavaksi pitkäaikaisella lainarahoituksella. Pitkäaikaista lainaa suunnitellaan nostettavaksi enintään 160,0 milj. euroa. Lainojen lyhennyksiksi arvioidaan 29,6 milj. euroa. Vuoden 2023 lopussa pitkäaikaista lainaa yhtymällä arvioidaan olevan enintään 1 036,2 milj. euroa. Tarvittaessa otetaan lyhytaikaista rahoitusta maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Antolainauksen suunnitellut muutokset eivät sisällä uusia myönnettäviä antolainoja, ainoastaan antolainojen lyhennyksiä 1,2 milj. euroa. HUS-yhtymän yhtymäkokous päättää omavelkaisen takauksen antamisesta tapauskohtaisesti tytä-, yhteis- ja osakkuusyhteisöjen pankki- tai rahoituslaitoslainoille.

Yhtymän maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa yhtymän rahavaroilla. Kassanriittävyystavoite vuoden 2023 lopussa on vähintään 15 päivää. Taserakennetta seurataan omavaraisuusasteen avulla. Omavaraisuusasteen tavoitearvo vuoden 2023 lopussa on vähintään 20 %. Rahoitustoiminnan tavoitteena on ylläpitää luotettavaa lyhyen ja pitkän aikavälin rahoitussuunnitelmaa, suojautua rahoitusriskeiltä, varmistaa edullinen, riittävä ja oikea-aikainen rahoitus sekä sijoittaa likvidit varat turvallisesti ja tuottavasti maksuvalmius varmistuen. Yhtymän lainakanta ja sijoitukset pidetään euromääräisinä. Investointeja varten nostettavat lainat ovat pitkäaikaisia, useita lyhennyksiä sisältäviä lainoja ottaen kuitenkin huomioon rahoituksen saatavuus sekä yhtymän vuosittainen rahoitustilanne.

Investointisuunnitelma 2023-2026

Osana talousarviota laaditaan HUS-yhtymän vahvistettavaksi neljän seuraavan vuoden investointiohjelma. Se perustuu HUSin nykyisiin ja tiedossa oleviin sairaanhoitopiirin strategiaa edistäviin investointeihin, nykyiseen väestöpohjaan, sen muutosennusteisiin sekä toiminnan, rakennus- ja laitekannan ja tietojärjestelmien kehittämistarpeisiin sekä jo meneillään olevien investointien rahoitustarpeisiin. HUS-yhtymän investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus ja HUSia koskee myös velvollisuus laatia investointisuunnitelma ministeriön hyväksyttäväksi.

Ydin- ja konsernipalvelujen toimintaa tuetaan HUS-strategian edistämiseksi myös investointien avulla. Vuosien 2023–2026 investoinneista suuri osa on jo meneillään olevien hankkeiden kuten Siltasairaalan, Tammisairaalan ja Jorvin uuden vuodeosatorakennuksen suurten investointien kustannuksia. Julkisen talouden kasvavien haasteiden vuoksi uusien hankkeiden määrää on jouduttu rajaamaan vahvasti ja tuotantokapasiteettia sekä kustannuksia lisäävät investointiesitykset on arvioitu hyvin tarkasti. Vaikka erikoissairaanhoidon palvelukysyntä kasvaa edelleen, on perusteltua pyrkiä asettamaan HUSin investointimäärät rahoituskellisesti kestäväälle tasolle. Tasainen ja hallittu investointitaso on tärkeää, koska väistämättömätkin investoinnit usein lisäävät HUSin vuosikuluja.

Investointien yhtenä valintaperusteena on pidetty sitä, että HUS investoi vain omaan toimintaansa ja tiloihinsa. Investoinnit on pyritty suunnittelemaan taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytävissä oleva rahoitus riittää ja että laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja kustannusvaikuttavasti huomioiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat sekä väestön palvelutarpeet. Investointeja suunniteltaessa kaikista merkittävistä hankkeista kartoitettiin yhteistyöalueen hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin mahdollisuus yhteiseen investointiin, työnjakoon ja yhteistyöhön. Vuodelle 2023 ei tunnistettu yhteistyöalueen yhteisiä investointeja.

Vuosina 2023-2026 rakennusinvestointien painopisteet liittyvät Siltasairaalan käyttöönottoon, Tammisairaalan rakentamiseen sekä Meilahden, Jorvin, Peijaksen ja Hyvinkään sairaaloiden uudistamishankkeiden jatkamiseen. Edellä mainittuihin uusiin tai peruskorjattuihin tiloihin liittyy merkittäviä hoitolaite- ja tietojärjestelmätarpeita, joille on tehty varaukset investointiohjelmaan. Uutena mittavana rakennushankkeena tulevalle investointikaudella alkaa Meilahden kampusalueella apteekin, keskuskeittiön ja pysäköinnin uudisrakennushankkeen suunnittelu. Samalla jatketaan kaikkien sairaaloiden tutkimuksia hoitolaitteistojen uusintahankintoja ja varaudutaan toiminnan muutoksiin myös laitehankkeiden ohjelmassa.

Osa tutkimus- ja hoitolaitteista rahoitetaan vaihtoehtoisilla rahoitustavoilla, kuten leasing-järjestelyillä ja laitehankintayhtiön kautta. Investointien kokonaisuuden hallintaan liittyen myös nämä hankkeet käsitellään osana HUSin investointiohjelmaa ja niillä on vaikutus HUS-yhtymän lainanottovaltuuden määrään. Omia investointeja korvaavissa suurissa vuokratilahankkeissa noudatetaan menettelyä, joka sisältää samanlaisen taloudellisten vaikutusten arviointiprosessin kuin omat investoinnit.

Vuoden 2023 talousarviossa on investointeihin varattu 259,9 milj. euroa, joista omaan taseeseen tulevien investointien osuus on 246,1 milj. euroa.

Investointikaudella 2023–2026 HUS-yhtymän priorisoidut investointitarpeet ovat yhteensä 1 043 milj. euroa. Luvut sisältävät taseinvestointien lisäksi myös leasing-rahoituksella sekä laitehankintayhtiön kautta rahoitettavat hankkeet.

HUS-yhtymä						
Hanke/Hankeryhmä	ENN 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	Yhteensä 2023-2026
Osakkeiden hankinta	4 700	4 700	5 644	5 000	5 000	20 344
Rakennusinvestoinnit	192 870	178 150	183 195	203 965	176 550	741 860
Laitteinvestoinnit	46 025	41 280	24 100	30 200	33 100	128 680
Tietohallintoinvestoinnit	31 630	22 000	33 360	27 200	26 240	108 800
HUS investoinnit yhteensä	275 225	246 130	246 299	266 365	240 890	999 684
Leasing-rahoitettavat laiteinvestoinnit	7 800	8 300	0	0	0	8 300
Laitehankintayhtiön rahoittamat laiteinvestoinnit	7 250	5 440	8 890	11 350	9 000	34 680
HUS investoinnit yhteensä (kaikki rahoitusmuodot)	290 275	259 870	255 189	277 715	249 890	1 042 664

Opetus ja tutkimus

Opetus

Opetuksen päätavoitteina vuonna 2023 ovat osaamisperustaisen ammatillisen jatkokoulutuksen implementaatio ja sähköisen seuranta- ja arviointijärjestelmän (ELSA) käyttöönotto kaikilla erikoisaloilla, koulutuslääkäritoiminnan jalkauttaminen sekä koulutusväylien rakentamisen aloittaminen. Laaja-alaista asiantuntijuutta ja jatkuvaa oppimista korostavan osaamisperustaisen erikoislääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen perimmäisenä tavoitteena on varmistaa potilaiden turvallinen, laadukas ja ajanmukainen hoito. Tutkimuspohjaisen opetuksen avulla ylläpidämme HUSin mainetta maan johtavana koulutuskeskuksena.

Valtio korvaa HUSille kustannuksia, jotka aiheutuvat lääkärien ja hammaslääkärien perus- ja erikoistutkimuskoulutuksesta. Koulutuskorvauksen laskennallisina perusteina käytetään tutkintomääriä, opintonsa aloittaneiden perustutkinto-opiskelijoiden määriä ja annettuja koulutuskaukua. Ennuste HUSin saamaksi valtion korvaukseksi 2023 lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta ja siihen liittyvästä harjoittelusta aiheutuviin

kustannuksiin on 17,4 milj. euroa (2022: 16,7 milj. euroa). Koulutuskuukausista tehtävän laskutuksen perusteella koulutuskuukausikorvauksen suuruudeksi arvioidaan vuonna 2023 yhteensä 1,4 milj. euroa (2022: 1,4 milj. euroa). Vuodesta 2020 koulutuskuukausina voidaan laskuttaa myös rajatun lääkkeenmääräämisen edellyttämän koulutuksen korvausta (Terveydenhuoltolaki 60a§). Valtion korvauksen nykytaso ei pysty kattamaan opetussairaalan veloitteeksi asetetun opetustoiminnan kuluja kattavasti.

Hammaslääketieteen opetuksen toimintabudjetti vuodelle 2023 on alustavasti 4,5 milj. euroa (2022: 4,5 milj. euroa). Tästä 2,4 milj. euroa (2022: 2,4 milj. euroa) arvioidaan katettavan HUSin valtiolta saamasta hammaslääketieteen opetuskorvauksesta 1,1 milj. euroa (2022: 1,1 milj. euroa) Suusairauksien opetus- ja hoitoyksikön oman toiminnan tuottona ja 1,1 milj. euroa hyvinvointialueilta perittyinä hintoina (2022: 1,1 milj. euroa). Alla olevassa taulukossa on esitetty valtion opetus- ja tutkimuskorvauksen ja HUSin oman tutkimusmäärärahan myönnön kehitys 2021–2023 milj. euroina:

Valtion opetus- ja tutkimuskorvauksen ja HUSin oman tutkimusmäärärahan myönnön kehitys vuosina 2021-2023

	milj euroa	TP 2021	TA 2022	TAE 2023*	Muutos (milj. €) TAE 2023 - TA 2022	Muutos % TAE 2023/ TA 2022
HUS-kuntayhtymä	Valtion korvaus koulutuksesta, STM	18,2	16,7	17,5	0,8	4,8 %
	Valtion tutkimusmääräraha	7,5	7,4	9,2	1,8	24,3 %
	Yhteensä	25,7	24,1	26,7	2,6	10,8 %
Muut HUSin sairaanhoitoalueet	Valtion korvaus koulutuksesta (koulutuskuukausikorvaus)	1,4	1,4	1,4	0,0	0,0 %
	Valtion tutkimus- ja koulutusmääräraha HUS yhteensä	27,1	25,5	28,1	2,6	10,2 %
Jäsenkunnat	Korvaus hammaslääketieteen opetuksen järjestämisestä	1,1	1,1	1,1	0,0	0,0 %
	HUSin oma tutkimusmääräraha	16,0	17,0	17,0	0,0	0,0 %
		17,1	18,1	18,1	0,0	0,0 %
	Koulutuskorvaus ja tutkimusmääräraha HUS yhteensä	44,2	43,6	46,2	2,6	6,0 %

*) Talousarvion ennakkotiedot. Täydennetty talousarvio lopulliseen rahoitusmyöntöön perustuen tehdään keväällä 2023.

Tutkimus

HUSin tutkimustoiminnan tärkeimpinä tavoitteina on tulevaisuudessakin tuottaa kansainvälisesti arvioiden korkealaatuista tutkimusta lääke- ja hoitotieteiden eri aloilta, ja soveltaa siitä saatavia tuloksia potilashoittoon. Tämä edellyttää merkittävää taloudellista panostusta, toimintaedellytyksiä, kansainvälisiä verkostoja, kyvykkyyttä hankkia ulkopuolista tutkimusrahoitusta sekä tulevaisuuden tutkijoiden kouluttamista ja urapolkuja. Eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä tehostetaan ja toimintaa ammattimaista lääke- ja laitetutkimusta tekevän HYKS Instituutti Oy:n kanssa tehostetaan entisestään. HUSin tutkimuspalvelujen prosessien kehittämistä jatketaan kiinteässä yhteistyössä HUSin toimialojen tutkimuksen ja opetuksen vastuuhenkilöiden, heidän verkostonsa sekä yhtymähallinnon ammattilaisten ja Helsingin yliopiston kanssa. SOTE-uudistuksen myötä erityinen painopiste tulee olemaan yhteistyöyhtymäpintojen luomisessa hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa. Tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta tuodaan esiin säännöllisesti yhteistoiminnassa eri sidosryhmien kanssa.

Valtion talousarvioesityksen mukaan vuoden 2023 terveyden tutkimuksen valtakunnallinen määräraha tulee olemaan 30 milj. euroa (2022: 25 milj. euroa). Valtion tutkimusmääräraha on aiemmin jaettu hankehaun perusteella yliopistosairaalan erityisvastuualueen tutkimustoimikunnan (erva)

kautta, mutta SOTE-uudistuksen myötä erityisvastuualueet poistuvat. Tämänhetkisen tiedon mukaan prosessi säilyisi pääpiirteissään nykyisen kaltaisena, mutta päätöstason tietoa asiasta ei ole vielä käytettävissä.

Terveydenhuoltolain mukaan valtion tutkimusrahoitus jaetaan hakemusten perusteella hankkeisiin eikä siitä siten voida kattaa tutkimuksen infrastruktuurikustannuksia ja tulosyksiköiden tutkimuksen perusrahoitustarvetta. Jotta HUSissa tehtävän tutkimuksen kannalta välttämättömät rakenteet voitaisiin ylläpitää ja varmistaa kliinisen tutkimuksen jatkuminen, aiemmin HUS on osoittanut talousarvion omaa tutkimusmäärärahaa tutkimustoimintaa palvelevien resurssien ylläpitoon ja tulosyksiköiden tutkimuksen perusrahoitukseksi. Vuoden 2023 talousarvion valmistelun perusteeksi esitettiin alun perin merkittävästi pienempää summaa (10 milj. euroa) vuoden 2022 tasoon (17 milj. euroa) verrattuna. Tämä päädyttiin kuitenkin 17.10.2022 hallituksessa muuttamaan 2022 tasoa vastaavaksi. Nostetun summan rahoitus on kuitenkin talousarviotekstien laadinnan aikaan vielä epävarma.

milj. euroa	TA 2019	TA 2020	TA 2021	TA 2022	TAE 2023
HUSin oma tutkimusmääräraha	15,0	15,0	16,0	17,0	17,0

HUSin toimialoille jaettava tutkimusraha yksiköiden tutkimuksen perusrahoitustarpeen kattamiseksi on suunniteltu olevan v. 2023 8,2 milj. euroa (2022: 9,4 milj. euroa), joka jaetaan tulosalueiden kesken. Jakoperusteessa otetaan huomioon yksiköiden tutkijoiden tekemät julkaisut, julkaisujen julkaisufoorumi-luokka (ns. JUFO-pisteet) ja yksikön tutkimuslupien määrä. Toimialat päättävät itse yksikkönsä tutkimusrahan kohdentamisesta tutkimusryhmien käyttöön.

HUSin tavoitteena on vuonna 2023 jatkaa ulkopuolisen tutkimusrahoituksen määrään kasvattamista mm.:

- Panostamalla hakemusten valmisteluun EU-konsortiohauissa ja Suomen Akatemian rahoituksen hyödyntämisen kautta sekä panostamalla tutkimusrahoituspohjan laajentamiseen hyödyntämällä täysimittaisesti kansalliset ja kansainväliset T&K-rahoitusinstrumentit.
- Vahvistamalla strategista ja konkreettista yhteistyötä merkittävien verkostojen kanssa. Näitä ovat mm. harvinaissairauksien ERN-verkostot ja Euroopan lastensairaaloiden verkosto ECHO.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma

Taustaa

HUS-yhtymän lainanottovaltuuden muuttamisen ehtona on, että HUS-yhtymä laatii ja toimittaa valtiovarainministeriölle tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman, joka varmistaa HUS-yhtymän lainanhoidoktyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaa lakisääteiset palvelut. HUS-yhtymä raportoi ohjelman toteutumisesta puolivuositain valtiovarainministeriölle.

Ohjelma on laadittu neljän vuoden tarkasteluajanjaksolle vuosille 2023–2026, vastaten investointisuunnitelmakautta ja sitä tullaan päivittämään ja tarkentamaan vuosittain osana talousarvio valmistelua.

Rahoituksen perusskenaario

HUS-yhtymän rahoitus perustuu suurelta osin valtion yleiskatteelliseen rahoitukseen, jonka HUS saa Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kautta, sekä asiakasmaksuihin. Yleiskatteinen rahoitus koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitusmalleista. Koko maan tasolla rahoituksen pohjan muodostavat kunnilta siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien kustannukset. Rahoitusmallissa sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituspohjaa korotetaan vuosittain arvioidulla palvelutarpeen ja kustannustason kasvulla. Palvelutarpeen arvioitu kasvu huomioidaan täysimääräisesti uudistuksen voimaantulo vuoden 2023 ja sitä seuraavan vuoden 2024 rahoituksen tasossa. Sen jälkeen palvelutarpeen kasvu huomioidaan 80-prosenttisesti. Tämän tavoitteena on kannustaa tehokkuuteen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien hintakehitys pohjautuu hyvinvointialueiden hintaindeksi. Hyvinvointialueindeksissä ansiotasoindeksi paino 60 prosenttia, kuluttajahintaindeksin 30 prosenttia ja hyvinvointialueuetyöntäjän sosiaaliturvamaksun muutoksen 10 prosenttia.

Komponentit	2023 *)	2024	2025	2026
Ansiotasoindeksi	2,51	3,00	3,00	3,00
Kuluttajahintaindeksi	2,10	1,80	1,90	2,00
Hyvinvointialueuetyöntäjän sosiaaliturvamaksu	3,43	2,58	3,04	4,72
HYVINVOINTIALUEINDEKSI	2,41	2,60	2,67	2,87

*) 2023 tiedot on esitetty HUS-yhtymän kustannusrakenteella

Talousarviovuoden sekä taloussuunnitelmakauden laskelmat pohjautuvat yllä mainittuihin periaatteisiin ja indekseihin. Suunnitelman mukaiset poistot ja nettorahoituskulut pohjautuvat lisälainanottovaltuuden mukaiseen investointitasoon. Uusien lainojen keskikoroksi taloussuunnittelukaudelle on arvioitu noin 3,2 %. Suunnittelukautena korkokuluja kasvattaa korkotason arvioitu nousu ja investointien rahoittamiseksi tarvittavan pitkäaikaisen lainakannan kasvu. Peruspääomalle ei esitetä maksettavaksi korkoa.

Merkittävimmät kiinteistöinvestoinnit

Laskelmiin sisältyy 2023-2026 valmistuvat neljä merkittävää kiinteistöinvestointia toimintakuluvaikutuksineen sekä niiden myötä vapautuvien tilojen kustannuksia pienentävä vaikutus:

- Siltasairaala, 3/2023, 305,5 milj. euroa
- Tammissairaala, 12/2024, 149,1 milj. euroa
- Naistenklinikan A-osan peruskorjaus, 7/2024, 35,5 milj. euroa
- Jorvin sairaalan uusi osastorakennus, 11/2026, 259,0 milj. euroa

Palvelutarve

Lisäksi laskelmissa on huomioitu HUSin lääketieteellisen johdon arvio HUSin VM:n tarveindeksin ylittävästä palvelutarpeen kasvusta.

	2024	2025	2026
Tarve	1,05 %	1,07 %	1,02 %
HV-indeksi	2,60 %	2,67 %	2,87 %
Korotus	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Leikkuri	1,0	0,8	0,8
(Tarve + Korotus) * leikkuri	1,05 %	0,86 %	0,82 %
YHTEENSÄ	3,65 %	3,53 %	3,69 %

Palvelujen kysyntää vuosille 2023-2026 on arvioitu vuosina 2018-2022 toteutuneen kysynnän pohjalta ikäluokittain ja erikoisaloittain. HUSin palvelutuotannon perusteella kasvavia ikäluokkia ovat kouluikäisten ja nuorten aikuisten ikäluokat, joissa erityisesti psykiatrian kysyntä on kasvanut viime vuosina. Tämän kasvun arvioidaan jatkuvan myös lähivuosina.

Silmätaudit, syöpätaudit sekä ylipainoon liittyvät sairaudet kasvattavat palvelujen kysyntää keskiikäisten ikäluokista lähtien. Vanhemmissa ikäluokissa kasvupainetta tuo etenkin sydän- ja verisuonitautien hoito ja kirurgisia toimenpiteitä vaativat hoidot.

Sopeuttamistarve

Hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitusmalliin on tarkoitus lisätä vuodesta 2024 lähtien uusi määrärahytymistekijä, yliopistosairaalisä. Lisän perusteella otetaan huomioon yliopistollisista sairaaloista aiheutuvien opetuksen ja tutkimuksen muita sairaaloita korkeampia kustannuksia. Yliopistosairaalisän tasoksi ehdotetaan 1,1 – 1,8 % sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta, mikä on vuoden 2022 tasossa 230 – 370 milj. euroa. VM on käyttänyt omissa vaikutusarvioissaan 300 milj. euron tasoa ja siksi HUS-yhtymän sopeuttamistarve on laskettu vastaavasti tältä pohjalta. Vaikutus on arvioitu laskelmiin siten, että HUS saisi tästä rahoituksesta erikoissairaanhoidon osuuden 1/3-osaa Uudenmaan hyvinvointialueiden saamasta 42,9 milj. euron rahoituksesta eli 14,3 milj. euroa. Lisäksi HUSin tulee sopeuttaa toimintakuluja 5–55 milj. euroa taloussuunnitelmavuosina. Sopeutuskeinoista on kerrottu tarkemmin talousarviokirjan liitteen 13 kappaleessa tasapainotuksen välineet. Oheisessa tuloslaskelmassa on esitetty tuloslaskelma vuosille TP 2021 – TS 2026 sisältäen taloussuunnitelmavuosien sopeuttamistarpeen sekä yliopistosairaalisän.

TULOSLASKELMA TP 2021 – TS 2026, SISÄLTÄÄ TALOUSSUUNNITELMAVUOSIEN SOPEUTTAMISTARPEEN JA YLIOPISTOSAIRAALALISÄN

Sisältää taloussuunnitelma- sopeuttamistarpeen ja yliopistosairaallisen vaikutuksen	2021				2022				Merkittävien rakennus- investointie n vaikutus TS 2024	Indeksin ylittävä palvelu- tarve TS 2024	Sopeutus TS 2024	TS 2024				TS 2025				Sopeutus TS 2025	TS 2026				Sopeutus TS 2026
	2021	TA 2022	TP ENN	TAE 2023	perus	TS 2024	perus	TS 2025				perus	TS 2025	perus	TS 2025	perus	TS 2026	perus	TS 2026		perus	TS 2026	perus	TS 2026	
Jäsenmaksuosuus	1 800 522	1 973 565	1 988 320	2 003 007	2 074 961	273				14 303	2 089 537	2 140 585	3 635		14 303	2 158 523	2 216 106	4 415		14 303	2 234 824	2 234 824			
Myyntituotot sh toiminnasta jäseniltä	406 540	295 252	264 817	277 866	285 090	0					285 090	292 702	0			292 702	301 103	0			301 103	301 103			
Myyntituotot sh toiminnasta muilta maksajilta	351 572	348 105	307 241	356 375	365 361	66					365 427	373 288	881			374 168	383 165	1 070			384 234	384 234			
Myyntituotot sh toiminnasta sisäisiltä yksiköiltä	0	0	0	0	0	0					0	0	0			0	0	0			0	0			
Muut myyntituotot	168 990	165 145	166 605	162 541	166 768	0					166 768	171 220	0			171 220	176 134	0			176 134	176 134			
Valtion opetus- ja tutkimuskorvaus	27 136	25 234	25 584	26 742	27 437	0					27 437	28 170	0			28 170	28 978	0			28 978	28 978			
Myyntituotot	2 754 758	2 807 302	2 752 566	2 826 532	2 919 617	339	0	14 303	2 934 259	3 005 965	4 516	0	14 303	3 024 784	3 105 485	5 485	0	14 303	3 125 273	0	14 303	3 125 273			
Maksutuotot	78 373	88 032	77 775	84 857	87 955	0					87 955	91 056	0			91 056	94 412	0			94 412	94 412			
Tuet ja avustukset	98 394	12 994	32 213	21 979	15 550	0					15 550	15 966	0			15 966	16 424	0			16 424	16 424			
Muut toimintatuotot	13 611	12 646	24 083	24 593	13 432	0					13 432	13 791	0			13 791	14 186	0			14 186	14 186			
Toimintatuotot	2 945 136	2 920 974	2 886 638	2 957 960	3 036 554	339	0	14 303	3 051 196	3 126 777	4 516	0	14 303	3 145 596	3 230 508	5 485	0	14 303	3 250 295	0	14 303	3 250 295			
Henkilöstökulut	1 447 149	1 528 963	1 496 379	1 550 764	1 597 528	4 794	197	-2 862	1 599 657	1 660 057	6 464	6 104	-20 726	1 651 899	1 731 333	8 064	11 049	-31 000	1 719 446			1 719 446			
Palkat ja palkkiot	1 198 573	1 262 314	1 233 048	1 280 758	1 319 181	3 959	163	-2 363	1 320 939	1 370 815	5 338	5 040	-17 115	1 364 079	1 429 672	6 659	9 124	-25 598	1 419 857			1 419 857			
Henkilösivukulut	248 576	266 650	263 331	270 006	278 347	835	34	-499	278 718	289 242	1 126	1 064	-3 611	287 821	301 661	1 405	1 925	-5 401	299 590			299 590			
Palvelujen ostot	705 131	624 902	625 248	610 731	621 724	5 315	77	-1 114	626 002	633 537	8 177	2 376	-7 910	636 179	646 208	8 979	4 300	-11 570	647 916			647 916			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	536 615	519 471	522 174	541 666	546 554	470	68	-979	546 112	556 938	2 384	2 088	-6 954	554 457	568 077	2 536	3 780	-10 171	564 222			564 222			
Avustukset	921	965	989	948	965	0	0	-2	964	984	0	4	-12	975	1 003	0	7	-18	992			992			
Muut toimintakulut	119 924	128 524	124 460	127 876	133 168	4 474	16	-239	137 420	133 311	16 478	497	-1 664	148 622	136 800	18 432	900	-2 449	153 683			153 683			
Toimintakulut	2 809 741	2 802 826	2 769 250	2 831 985	2 899 939	15 052	358	-5 196	2 910 154	2 984 827	33 504	11 069	-37 267	2 992 133	3 083 421	38 010	20 037	-55 209	3 086 259	0	14 303	3 086 259			
Toimintakate	135 394	118 148	117 388	125 976	136 615	-358	19 498	155 755	141 950	-28 988	-11 069	51 569	153 462	147 087	-32 525	-20 037	69 512	164 036	0	14 303	164 036				
Korkotuotot	404	-430	0	400	1 000	0					1 000	1 000	0			1 000	1 000	0			1 000	1 000			
Muut rahoitustuotot	1 918	120	450	120	120	0					120	120	0			120	120	0			120	120			
Korkokulut	724	1 600	1 100	6 600	13 870	3 330					17 200	17 823	5 177			23 000	22 818	6 982			29 800	29 800			
Muut rahoituskulut	11 804	11 800	11 801	63	26	0					26	26	0			26	26	0			26	26			
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 206	-13 710	-12 451	-6 143	-12 776	-3 330	0	0	-16 106	-16 729	-5 177	0	0	-21 906	-21 724	-6 982	0	-28 706	0	14 303	-28 706				
Vuosikate	125 188	104 438	104 937	119 833	123 839	-18 043	-358	19 498	124 936	125 221	-34 165	-11 069	51 569	131 556	125 363	-39 507	-20 037	69 512	135 330	0	14 303	135 330			
Poistot ja arvonalentumiset	110 166	104 438	104 937	119 833	123 839	1 097					124 936	125 221	6 335			131 556	125 363	9 967			135 330	135 330			
Poistot ja arvonalentumiset	110 166	104 438	104 937	119 833	123 839	1 097	0	0	124 936	125 221	6 335	0	0	131 556	125 363	9 967	0	0	0	14 303	135 330				
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0					0	0	0			0	0	0			0	0			
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Tilikauden tulos	15 022	0	0	0	0	-19 140	-358	19 498	0	0	-40 500	-11 069	51 569	0	0	-49 474	-20 037	69 512	0	14 303	69 512				